

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **D. A.**, zast. Mgr. Janem Urbanem, advokátem, se sídlem Haškova 1714/3, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 9. 2019, č. j. OAM-435/ZA-ZA11-ZA21-2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 10. 2020, č. j. 31 Az 20/2019 - 54,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi Mgr. Janu Urbanovi **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši 4.114 Kč. Tato částka bude zástupci žalobce vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 27. 9. 2019, č. j. OAM-435/ZA-ZA11-ZA21-2019, neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 14. 10. 2020, č. j. 31 Az 20/2019 - 54, žalobu proti tomuto rozhodnutí žalovaného zamítl.

[3] V odůvodnění rozsudku krajský soud konstatoval, že žalobce v průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu nevedl žádné azylově relevantní skutečnosti, ani nebyl ve vlasti pronásledován podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Z výpovědi žalobce je zřejmé, že Arménii opustil za účelem doprovodu své matky a mladšího bratra, kromě některých obecných tvrzení však nic konkrétního ve vztahu k možným problémům ve vlasti nevedl. Krajský soud doplnil, že rodina stěžovatele mohla v případě potíží v Arménii využít také vnitrostátních prostředků nápravy.

[4] Podle krajského soudu dále ani žalobcovy obavy z nutnosti nastoupit do vojenské služby z důvodu opětovného konfliktu mezi Arménií a Ázerbajdžánem v oblasti Náhorního Karabachu nejsou bez dalšího důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, jelikož branná povinnost je zcela legitimním požadavkem státu po jeho obyvatelích. V této souvislosti krajský soud odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 - 49, a ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 - 44. Následně zdůraznil, že branná povinnost v Arménii se týká všech obyvatel bez ohledu na jejich rasu, národnost, náboženství nebo politické přesvědčení, přičemž podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a Newyorského Protokolu z roku 1967 se v takovém případě o uprchlíka nejedná.

[5] Ve vztahu k námitce žalobce, že mu měl žalovaný udělit alespoň humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, krajský soud uvedl, že na udělení této formy mezinárodní ochrany není právní nárok a jeho případné udělení je v plném rozsahu na volné úvaze správního orgánu. V posuzovaném případě přitom žalovaný řádně a přesvědčivě odůvodnil, z jakých důvodů humanitární azyl žalobci neudělil, přičemž za relevantní důvod nelze podle krajského soudu považovat ani obavy žalobce z nástupu do vojenské služby. Krajský soud dále uvedl, že žalovaný správně žalobci neudělil ani doplňkovou ochranu, jelikož snahu žalobcovy rodiny usídlit se v České republice či v jiném členském státě Evropské unie nelze považovat za relevantní důvod pro udělení doplňkové ochrany. V Arménii pak neprobíhá žádný ozbrojený konflikt, který by bylo možno označit za „totální“, jelikož aktuálně probíhající boje jsou omezeny na oblast Náhorního Karabachu a žalobce s rodinou bydlel v Jerevanu, tedy v hlavním městě Arménie vzdáleném od míst bojů přibližně 300 km. V této souvislosti krajský soud odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu vztahující se k situaci na Ukrajině.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní namítl, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav věci a řádně se nevypořádal se všemi relevantními okolnostmi případu. To následně neučinil ani krajský soud, jehož rozsudek je proto nepřezkoumatelný. Stěžovatel dále odkázal na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011 - 96, č. 2642/2012 Sb. NSS, podle něhož odůvodnění rozhodnutí o zastavení řízení pro nepřijatelnost opakované žádosti o mezinárodní ochranu musí vždy obsahovat odůvodněný závěr správního orgánu o tom, že nedošlo k takové zásadní změně situace v zemi původu, která by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Uvedenými skutečnostmi se však krajský soud podle stěžovatele vůbec nezabýval. V důsledku toho nejsou dostatečně odůvodněny ani nynější závěry žalovaného, které se zcela liší od závěrů, které formuloval v rozhodnutí o žádosti matky stěžovatele a jeho mladšího bratra o mezinárodní ochranu, na níž je celý azylový příběh stěžovatele založen.

[7] Podle stěžovatele si žalovaný ani krajský soud zároveň neopatřili dostatek relevantních podkladů pro řádné posouzení reálné situace v Arménii a zejména pak konfliktu v zasažených částech země. Z tohoto důvodu si nemohli vytvořit přesvědčivý úsudek ohledně možnosti stěžovatele vrátit se do vlasti a případných hrozeb vážné újmy v případě jeho návratu. S ohledem na získaný přízvuk stěžovatele je pak tato možnost více než pravděpodobná, zvláště když se lze v Arménii setkat s nenávisťnými projevy vůči i byť jen zdánlivým podporovatelům dřívějších agresorů. Podle stěžovatele žalovaný nenaplnil zákonem o azylu definované povinnosti vyplývající například z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2017, č. j. 9 Azs 185/2017 - 38. Absentuje totiž též odůvodnění žalovaného i krajského soudu ve vztahu k neudělení humanitárního azylu. Stěžovatel doplnil, že krajský soud posoudil věc zcela bez ohledu na azylové řízení jeho matky a mladšího bratra. Závěrem stěžovatel konstatoval, že jeho kasační stížnosti je přijatelná z důvodu absence přesvědčivého vypořádání všech jeho

pokračování

žalobních bodů i posouzení relevantních okolností případu, a odkázal taktéž na judikaturu Nejvyššího správního soudu ve vztahu k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správních soudů.

[8] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že námitky stěžovatele jsou neopodstatněné. Konstatoval, že se podobně jako později krajský soud zabýval všemi relevantními okolnostmi případu. Stěžovateli dal dostatečný prostor označit všechny azylově relevantní důvody jeho žádosti o mezinárodní ochranu, které následně řádně vyhodnotil. Žalovaný dále uvedl, že stěžovatelem odkazovaná judikatura Nejvyššího správního soudu se vztahuje k odůvodnění rozhodnutí o zastavení řízení pro nepřípustnost opakované žádosti. Stěžovatelovu žádost o mezinárodní ochranu však meritorně posoudil, přičemž ten ani neuvedl, v čem konkrétně správní orgán pochybil. Stěžovatel v Arménii pobýval v Jerevanu, kde strávil většinu svého života, přičemž se ve vlasti také bez problémů dorozumí. Žalovaný dále uvedl, že si opatřil dostatek relevantních podkladů o aktuální situaci v zemi původu stěžovatele, přičemž krajský soud ve vztahu ke konfliktu, který se v Arménii opětovně rozhořel, správně uvedl, že se nejedná o tzv. totální konflikt. Závěrem se žalovaný ztotožnil se závěry krajského soudu a odkázal na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu. Žalovaný proto navrhl odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost, případně její zamítnutí.

III. Posouzení kasační stížnosti

[10] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele,“ který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, kasační stížnost přesahuje vlastní zájmy stěžovatele v následujících typových případech:

- kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu;
- kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně;
- kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně;
- kasační stížnost je dále přijatelná, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení se v konkrétním případě může jednat tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; popřípadě krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[11] Nejvyšší správní soud však neshledal, že by se krajský soud dopustil zásadního pochybení nebo že by se při rozhodování v dané věci jakkoliv odchýlil od ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, a založil tak důvod přijatelnosti kasační stížnosti. Z obsahu kasační stížnosti je navíc zřejmé, že námitky v ní obsažené jsou značně obecné a krajskému soudu i žalovanému vytýkají v zásadě pouze nedostatečné odůvodnění jejich závěrů a absenci řádného posouzení

všech relevantních okolností posuzovaného případu. V tomto směru postačí jen uvést, že žalovaný i krajský soud zjistili skutkový stav věci v dostatečném rozsahu a řádně se vypořádali se všemi rozhodnými skutečnostmi i tvrzeními stěžovatele, a proto jsou jejich rozhodnutí přezkoumatelná.

[12] Nejvyšší správní soud nejprve konstatuje, že odkaz stěžovatele na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011 - 96, č. 2642/2012 Sb. NSS, je v posuzovaném případě nepřipadný. Uvedené rozhodnutí se totiž týká náležitostí odůvodnění rozhodnutí o zastavení řízení pro nepřipustnost opakované žádosti o mezinárodní ochranu, tedy rozhodnutí, v němž se správní orgán vůbec nezabývá případným naplněním podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany podle § 12 až § 14b zákona o azylu. V posuzovaném případě však žalovaný řízení o žádosti stěžovatele nezastavil podle § 16 zákona o azylu, nýbrž se zabýval všemi relevantními okolnostmi případu ve vztahu k naplnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany.

[13] Namítá-li dále stěžovatel, že žalovaný i krajský soud nesprávně posuzovali jeho žádost o mezinárodní ochranu izolovaně od žádosti jeho matky a mladšího bratra a celou věc tak rozhodli zcela odlišně, Nejvyšší správní soud odkazuje na své dřívější závěry formulované v rozsudku ze dne 21. 1. 2021, č. j. 8 Azs 227/2020 - 78, podle nichž platí, že *„tvrzenou újmu brozící třetí osobě, byť jde o rodinného příslušníka, je-li předmětem vlastního řízení, nelze považovat za skutečnost, která by měla bez dalšího přijatelnost kasační stížnosti odůvodnit.“* V posuzovaném případě je současně zřejmé, že o žádosti matky a mladšího bratra stěžovatele bylo žalovaným rozhodnuto v samostatném řízení stejně jako v případě stěžovatele tak, že jim mezinárodní ochrana nebyla udělena.

[14] Stěžovatel dále namítl, že si žalovaný ani krajský soud neopatřili dostatek relevantních podkladů o aktuální situaci v zemi původu vzhledem k znovu vzniklému konfliktu mezi Arménií a Ázerbajdžánem o oblast Náhorního Karabachu, a to zejména ve vztahu k možné hrozbě vážné újmy v případě návratu stěžovatele do vlasti.

[15] Nejvyšší správní soud nejprve konstatuje, že stěžovatelem zmiňovaný konflikt o oblast Náhorního Karabachu se opětovně rozhořel až v září roku 2020, konkrétně pak dne 27. 9. 2020, tedy až po vydání napadeného rozhodnutí žalovaného a zároveň v průběhu řízení o žalobě proti tomuto rozhodnutí. Ve vztahu k uvedenému konfliktu pak stěžovatel v podané žalobě vyjádřil pouze svou obavu z případné povinnosti nastoupit do vojenské služby, v níž přišli o život někteří jeho přátelé. Ve vztahu k těmto tvrzením stěžovatele pak krajský soud odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 - 49, a ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 - 44, podle nichž branná povinnost představuje legitimní požadavek státu po jeho obyvatelích sloužící k obraně země a bez dalšího tak povinnost nastoupit na vojenskou službu nepředstavuje azylově relevantní důvod. Ohledně konfliktu vzniklého na podzim roku 2020 o oblast Náhorního Karabachu mezi Arménií a Ázerbajdžánem pak krajský soud konstatoval, že se nejedná o tzv. totální konflikt, který by ovlivňoval celé území Arménie. Pobýval-li pak stěžovatel před odjezdem do České republiky v Jerevanu, tj. hlavním městě Arménie vzdáleném od konfliktem dotčených oblastí zhruba 300 km, dospěl krajský soud vzhledem k výše uvedenému k závěru, že stěžovateli v případě jeho návratu do vlasti nehrozí vážná újma.

[16] Nejvyšší správní soud se s tímto odůvodněním rozsudku krajského soudu ztotožňuje, přičemž zdůrazňuje, že bylo na stěžovateli, aby v průběhu řízení o jeho žádosti o mezinárodní ochranu uvedl všechny azylově relevantní skutečnosti včetně těch, jež by mohly svědčit o újmě hrozící mu v případě jeho návratu do země původu, přičemž v tomto rozsahu pak žalovaného

pokračování

tížila povinnost dostatečně zjistit skutkový stav věci. Žalovaný však nebyl povinen za stěžovatele domýšlet azylově relevantní skutečnosti, neoznačil-li je sám stěžovatel v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu (viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2011, č. j. 8 Azs 1/2011 - 82). Ze shromážděných podkladů rozhodnutí však žádná taková skutečnost nevyplývá, jelikož stěžovatel žádné potíže ani obavy z návratu do země neoznačil. Jak současně krajský soud vysvětlil v odůvodnění svého rozsudku, branná povinnost sama o sobě vážnou újmu nepředstavuje, nejsou-li dány další relevantní okolnosti (viz například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 - 49, ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008 - 83, č. 2406/2011 Sb. NSS, či ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 - 44, případně rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, č. j. 6 A 509/94 - 27).

[17] K námitce stěžovatele, že by se kvůli svému získanému přízvuku mohl dostat ve vlasti do problémů a že jsou v Arménii časté negativní projevy vůči i zdánlivým sympatizantům původních agresorů, Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatel toto tvrzení nijak blíže nerozvedl ani v tomto směru neoznačil konkrétní obavy, které by mohl v případě jeho návratu do vlasti mít, ani proč by se zmiňované negativní projevy mohly obrátit právě proti němu. K těmto svým tvrzením současně nepředložil žádné podklady či informace dokládající jejich relevanci. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v případě, kdy stěžovatel tuto námitku uplatnil poprvé až v řízení o kasační stížnosti, ač tak mohl učinit již v řízení o žalobě, je zcela logické, že se jí krajský soud v napadeném rozsudku nemohl zabývat a tato námitka je tak současně podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřijatelná.

[18] Nejvyšší správní soud ohledně námitky stěžovatele, že se žalovaný ani krajský soud v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývali případným naplněním podmínek pro udělení humanitárního azylu stěžovateli, odkazuje na své dřívější závěry formulované již v rozsudku ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, podle nichž platí, že *„azyl z humanitárních důvodů lze udělit pouze v případě hodném zvláštního zřetele. Není na něj právní nárok a posouzení důvodů žadatele je otázkou správního uvážení správního orgánu,“* a dále že *„samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z těchto skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry.“* V posuzovaném případě je přitom z odůvodnění rozhodnutí žalovaného zřejmé, že se otázkou případného udělení humanitárního azylu stěžovateli řádně zabýval, posoudil všechny relevantní okolnosti případu a své závěry řádně odůvodnil.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] S ohledem na uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti a krajský soud se v napadeném rozsudku neodchyluje od výkladu jednotlivých ustanovení zákona o azylu, který je v judikatuře vyjádřen. Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, ani žádný jiný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, shledal ji proto ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, pokud byla odmítnuta.

[21] Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 9. 2020, č. j. 31 Az 20/2019 - 37, byl stěžovateli ustanoven zástupcem advokát Mgr. Jan Urban. Zástupci, který byl stěžovateli ustanoven soudem a jehož zastupování trvá i po dobu řízení o kasační stížnosti, náleží mimosmluvní odměna a hotové výdaje, které v tomto případě platí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Odměna za zastupování advokátem za řízení o kasační stížnosti byla určena podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), a to za jeden úkon právní služby poskytnutý stěžovateli v řízení o kasační stížnosti (sepsání kasační stížnosti) ve výši 3.100 Kč. Náhrada hotových výdajů (režijní paušál) činí podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu 300 Kč za tento jeden úkon právní služby. Zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto součástí nákladů tvoří rovněž tato daň ve výši 714 Kč, tj. 21 % z částky 3.400 Kč (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti v celkové výši 4.114 Kč bude ustanovenému zástupci vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. března 2021

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu